

Circusdieren

Dierenleed en amusement, hoort dat samen?

Rebecca de Vogel

Redactiecommissielid

Inleiding

Iedereen is er wel eens geweest, in het circus, of het nu vroeg met opa en oma een dagje naar het circus was of dat je nu met de kinderen een uitje maakt. Tijdens een voorstelling zag je acrobaten de mooiste en knapste kunsten vertonen waar iedereen met open mond naar gaapte of zijn adem in hield van de spanning. Ook waren er dieren in het circus die kunsten en trucs vertoonden die misschien nog wel het knapst en meest bijzonder waren van alles. De leeuwentemmer die zo'n groot beest in bedwang kon houden en zonder ogenschijnlijke moeite het dier allerlei

kunsten liet vertonen. De vragen die er nu alleen wel in mij opkomen wanneer ik ook zelf in een circus was, is hoe het met de dieren is gesteld wanneer ze niet in de piste zijn en wanneer ze niet door het publiek worden gezien. Hoe wordt er met circusdieren omgegaan en hoe worden ze getraind? Slapen ze in kleine kooien of hebben ze veel beweegruimte?

Dit artikel gaat dan ook over het dierwelzijn van circusdieren en dieren die worden gebruikt voor het vermaak van de mens. Mijn aandacht omtrent het dierwelzijn in circussen werd vooral getrokken door een artikel op nu.nl waar Staatssecretaris van

Infrastructuur en Milieu Sharon Dijksma pleit voor een verbod op het houden van exotische en wilde dieren in circussen.²

Wanneer je naar een circus gaat verwacht je een spektakel te zien, dingen die 'gewone' mensen of dieren niet kunnen. Het was de normaalste zaak van de wereld dat dieren een groot deel uitmaakten van circussen en er werd niet of amper bij stil gestaan dat deze dieren wellicht een slechter of zelfs erg slecht leven zouden lijden wanneer de lichten in de piste uitgingen. Als de bezoekers onderweg naar huis gingen, praatten ze enkel over hoe mooi en bijzonder het wel niet was geweest dat de

Afbeelding 1. Olifant balancerend op een verhoging¹

Circusdieren

Dierenleed en amusement, hoort dat samen?

olifant zo keurig op één been bleef staan en niet over of de olifant wel genoeg ruimte had om na zijn grootste optreden in rond te kunnen lopen en tot rust te kunnen komen. (Afbeelding 1)

Het gebruik van dieren voor entertainment van de mens

Eind achttiende eeuw is het circus zoals we dat nu kennen begonnen. Wel heel anders maar toch was daar ook de essentie het vertonen van bijzondere kunsten aan publiek. Dit circus bestond toen enkel nog uit het vertonen van kunsten op paarden.³ Mensen kwamen voor hun vermaak kijken naar de mensen die in staat waren om dieren zo te trainen dat ze naar hen luisterde en trucs konden vertonen wat andere mensen nooit eerder hadden gezien.

Verbod op het gebruik van wilde dieren in circussen

Zoals eerder geschreven wilde Staatssecretaris Dijkstra een verbod op het gebruik van wilde en exotische dieren in circussen. Ze wilde dat er grondig onder-

zoek werd gedaan naar het dierenwelzijn. Waar er dan naar gekeken moest worden was of we de dieren die nu al in de circussen leven uit de circussen zouden moeten halen en ze terug zouden moeten brengen naar het wild of dat we ze bijvoorbeeld naar dierentuinen zouden moeten brengen. De dieren die in de circussen zijn geboren en hun hele leven niets anders hebben gedaan dan opgetreden en niets anders kennen zouden waarschijnlijk niet meer in het wild kunnen leven, omdat ze niet voor zichzelf kunnen zorgen, aangezien ze dit niet hebben geleerd. Daarentegen zouden de dieren die in circussen zijn geboren ook niet goed kunnen functioneren in dierentuinen aangezien ze dan met andere dieren om moeten leren gaan die een totaal andere 'opvoeding' hebben gehad en een totaal ander leven hebben gehad. Het is dan de vraag of het voor de dieren die in circussen zijn geboren bevorderlijk zou zijn deze weg te halen uit hun 'vertrouwelijke' omgeving.⁴

Dierenwelzijn in circussen en ethische aspecten

Het dierenwelzijn met betrekking tot circusdieren is een lastig aspect. Verschillende dieren hebben verschillende behoeftes. Niet alleen de verzorging en de training heeft invloed op de conditie en de gesteldheid van de dieren. Ook de herkomst van de dieren speelt een grote rol in het welzijn van de dieren. Wanneer dieren zijn geboren in een circus is dat het enige wat ze kennen en zijn ze aan die omgeving en die manier van leven gewend. Wanneer dieren uit het wild of bijvoorbeeld uit dierentuinen worden gehaald zal het optreden in felle lampen en schijnwerpers een grote invloed op hun gemoedstoestand en dus het dierenwelzijn hebben. Ook verschilt het per circus hoe ze met hun dieren omgaan of ze bijvoorbeeld de dieren ruimte geven om een stukje te kunnen lopen of dat ze ze opsluiten in hokken. Vaak leiden olifanten hier het meeste onder. Zij worden in de meeste gevallen vast geketend en kunnen zich maar op een paar vierkante meter bewegen. (Afbeelding 2)

“Het is dan de vraag of het voor de dieren die in circussen zijn geboren bevorderlijk zou zijn deze weg te halen uit hun ‘vertrouwelijke’ omgeving.”

Circusdieren

Dierenleed en amusement, hoort dat samen?

Afbeelding 2. Vast geketende olifanten in een circustent⁵

Wat betreft ethische aspecten is de welzijn van circusdieren een erg lastig onderwerp. Er kan erg moeilijk worden aangetoond dat er systematisch een slechte omgang en verzorging is voor de circusdieren. Er zijn natuurlijk altijd uitzondering waar dieren niet goed worden verzorgd en de dierenwelzijn erg ver te zoeken is. Maar aan de andere kant zijn er ook circussen die erg goed voor hun dieren zorgen en waar moeilijk kan worden aangetoond dat deze dieren meer zouden leiden dan bijvoorbeeld dieren

die in dierentuinen worden gehouden of dieren die voor een ander soort entertainment worden gebruikt. Paarden zijn een voorbeeld van dieren die veelvuldig worden gebruikt voor het vermaak van de mens en in sommige gevallen nog slechter worden verzorgd en behandeld dan circusdieren.⁶

Conclusie

Om terug te komen op mijn vragen die ik in het begin van dit artikel stelde, is het dierenwelzijn van de dieren in circussen nog

best een lastig onderwerp. Het hangt van heel veel factoren af wat de waarde van het leven van wilde dieren in circussen is. De grote van hun leefomgeving, de voeding, de training, de hoeveelheid van optredens, de opvoeding en de herkomst van de dieren zijn aspecten die een grote rol spelen in het dierenwelzijn. Dit maakt het er moeilijk om een goed oordeel te kunnen vellen of de dieren lijden of dat ze een naar hun omstandigheden goed leven kunnen leiden.

Circusdieren

Dierenleed en amusement, hoort dat samen?

Wellicht zou het beter zijn voor dieren die geboren zijn in het circus om ze daar te houden en de omgeving te verruimen en ze zo goed mogelijk en zo diervriendelijk te behandelen tot aan hun dood. Het zou dan eventueel beter zijn om het verbod te laten gelden voor het aanschaffen van nieuwe dieren in circussen en het fokken van dieren met de al bestaande circusdieren.

Wat mij betreft zou het beter zijn als alle circussen voortaan zouden optreden zonder dieren. Naar mijn ervaring kan een circus zonder dieren net zo spectaculair zijn als met. Misschien zou het juist nog wel spectaculairder zijn wanneer we mensen kunsten zien vertonen wat een 'normaal' mens niet zou kunnen. Daar zouden we wellicht nog meer versteld van kunnen staan en nog meer van onder de indruk van kunnen zijn omdat we ons kunnen indenken hoe ontzetten moeilijken en knap bepaalde kunsten zijn die acrobaten vertonen.

Wanneer er toch zou worden besloten om dieren te houden in het vermaak van mensen vind ik dat hier strikte regels voor moeten worden opgesteld en

dat er regelmatige controles moeten plaats vinden. Uiteindelijk vind ik dat de entertainment van mensen niet ten kosten moet gaan van het welzijn van dieren.

Referenties

1. Brasser, B. (2014). Voorstander versus tegenstander verbod wilde circusdieren. Metro, Metro.
2. ANP (2014). Dijkzma wil verbod op wilde dieren in circus. NU.nl, NU.nl.
3. Staff, H. c. (2010). "First modern circus is staged." History.com.
4. Kiley-Worthington, M. (2016). "The Welfare of Performing Animals. A Historical
5. Themes, W. (2011). ENGLAND STEMT VOOR VERBOD WILDE CIRCUSDIEREN. NU NEDERLAND NOG ..., Voor Vermaak Zonder Dieren.
6. Zagers, M. (2013). "Het verbod op wilde circusdieren." Welzijn, ethiek en politiek: 22.